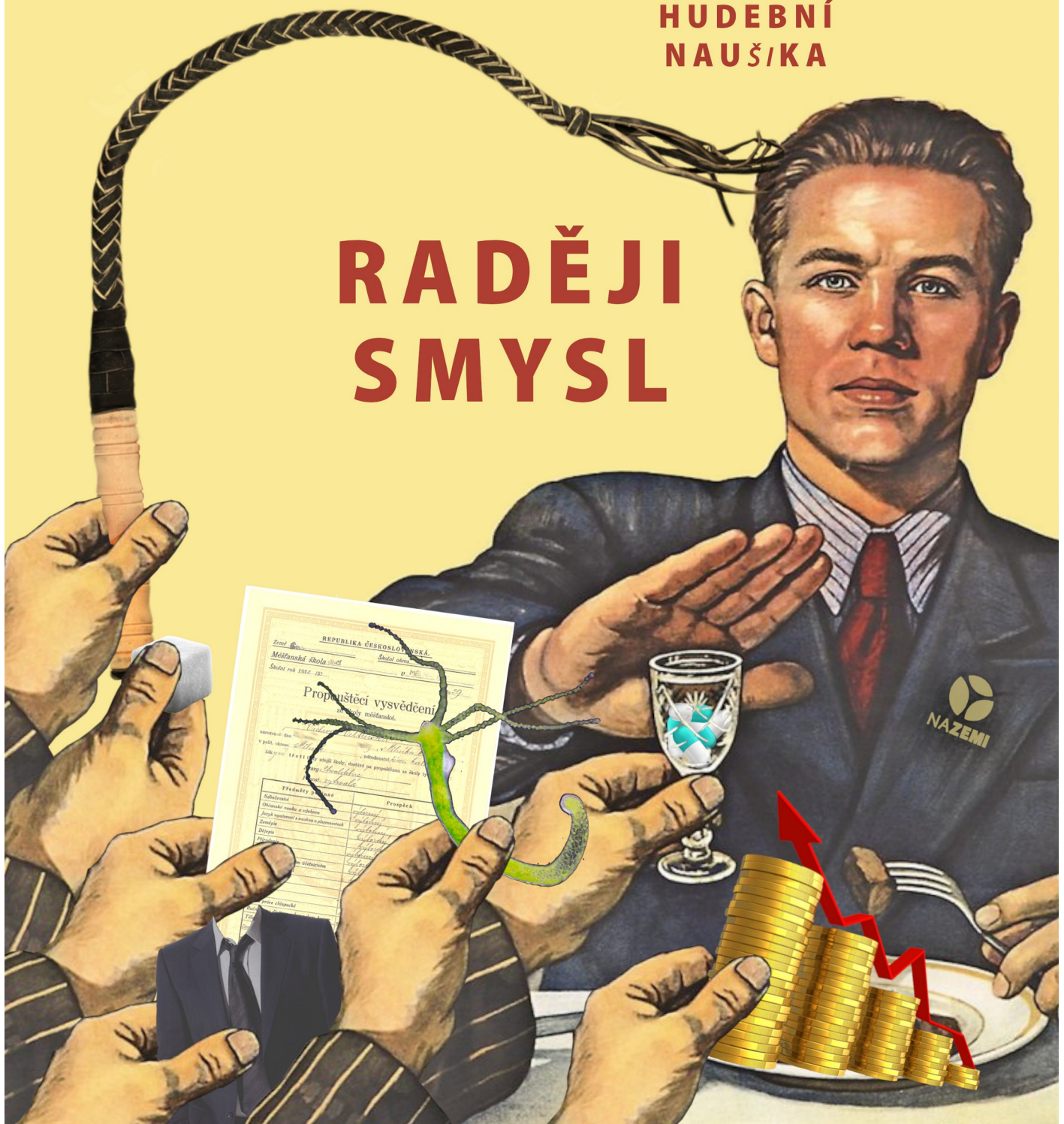

DÍTĚ, ŠKOLO, POVÍ: NE!!!

HUDEBNÍ
NAUŠÍKA

RADĚJI
SMYSL

Dítě, školo, poví: „Ne!“

Slovní hodnocení současného stavu českého vzdělávacího systému

Máme za sebou další školní rok, což je pěkná příležitost ohlédnout se za tím, jak se u nás vzdělávání – požehnanému Marií Terezií – daří. Dovolili jsme si proto s naší ukulelí úderkou podívat se kritickým okem na to, jak Škola naplňuje své vybrané klíčové funkce a vystavit jí pomyslné vysvědčení.

Pro pořádek je třeba říct, že hodnocení provádíme ve vybraných oblastech slovně a zpěvně (pochopitelně ideově nezatíženým a popisným jazykem bez matoucích ironických poznámek) a ukončíme ho, jak se sluší a patří, doporučením.

Texty v této publikaci jsou unikátní tím, že při jejich tvorbě nebyla použita umělá inteligence.

Oblast 1.: Naplňování politických cílů

Politické zadání pro vzdělávací instituce je předat novým generacím výklad světa posvěcený aktuálně vládnoucí garniturou a udržet tak historickou kontinuitu (tedy onu vládnoucí garnituru u moci) ...nejlépe takovým způsobem, aby to vzdělávaný objekt ani nepoznal.

V tomto ohledu se daří – že škola není a nemá být politická nadšeně recitují už prvňáci a všechna nepohodlná témata se označením za „politická“ daří úspěšně vytlačit za zdi škol.

Účelně je aplikována i strategie „zahlcení“, kdy je poznání světa důsledně rozděleno na nekomunikující obory, které dodávají množství informací vytržených z kontextu a efektivně odvádějí pozornost od jádra problémů.

Vzdělávané objekty si odnášejí nálož znalostí, které nikdy na nic (snad kromě vědomostních soutěží) nepoužijí, jejich rodiče jsou nadšeni, že se vyučuje něco pořádného (tedy to, co se vyučovalo před 30 lety), problémy neexistují a výsledným produktem vzdělávání je zkamenělé dítě, uvízlé v čase, udržující kýžený status quo.

B F | Dm

Gm Dm Gm Dm |

Gm Dm Gm Dm |

Zkamenělý dítě, o sny připraví tě
zašedlá chýš,
na oknech mříž.

Budeš tady sedět, chceš-li hodně vědět,
být kandidát věd.
Tvořivost is dead.

Nezmarovy údy, slepou mapou kudy?
Vycpanej lev,
ňákýho jména jev.

Kdo hrál v jaký frašce, zdroje na Aljašce,
praotec Čech,
názvosloví blech.

Slyšíš mluvit zvony, levitovat slony?
Dostaneš za pět!
Hřmí z katedry děd.

Dodat válce kuše, ekonom dí suše.
Mozkovej kryt,
betonovej klid.

Ukradený daně, zapálený pláně.
Leninova pleš -
„to byl on!“ jim věř!

Dej na váhy misky: úspěch, slávu, zisky →
nevejde se mír,
ani úsměv-sýr.

Zkamenělý dítě, o sny připraví tě
zašedlá chýš,
na oknech mříž.

Gm Dm Gm Dm | → B

Já mám rád mír → vytvoř si svůj svět,
a úsměv-sýr → vytvoř si svůj svět.
Já mám rád mír! → Vytvoř si svůj svět!
A úsměv sýr! → Vytvoř si svůj svět!

**Co jste se učili ve škole,
pořád si to pamatujete
a k ničemu vám to nebylo?**

Oblast 2.: Zlepšování světa

Vědění posouvá lidskou společnost dál a výš nebývalým tempem. Technologie dělají náš život pohodlnější, efektivnější a prostě lepší. Pokrok nejde zastavit. Člověk se díky své vynalézavosti vymanil ze sevření přírody a opanoval ji. Blahobyť už je skoro pro všechny a nikdy jsme se neměli líp.

V centru tohoto překotného ale krásného dění stojí škola, která předává dalším generacím nabyté vědomosti a učí je, jak technologie využívat a zlepšovat ve jménu dalšího pokroku a růstu.

Energie už nikdy nedojde až dostaneme čisté jaderné reaktory do každého kraje, auta nebudou smrdět fosilními spaliny, ale vonět lithiem, a tak ho bude moci mít každý, drony a roboti budou válčit, zatímco my budeme v klidu nakupovat (skrz asistenta, který nám vše vybaví online dřív než nás napadne, že nám něco chybí, a nechá nám to dovézt z velkoskladu za městem kurýrní službou v čisté elektrododávce...ach!) ...budeme nakupovat a při tom koukat na stream a umělá inteligence nám optimalizuje frekvenci dýchání i vyměšování.

Všechno bude pod kontrolou, podle plánu a pořád lepší...na nic nebude potřeba se ptát.

Až se bude psát rok dva nula dva šest.
Až se všichni přestěhujem do obrovských měst.
Až dálnicí zeměkouli opředem.
Budem pyšní na všechno, co dovedem.

A | D | A | D

Pak bude možná pozdě na to chtít se ptát:
Co děti... mají si kde hrát?

E

Až suroviny budem vozit z Měsíce.
A všechno bude řídit Elon z družice.
Až bude létat na Venuši na výlet...
Až za nás budou počítače přemýšlet.

Pak bude možná pozdě na to chtít se ptát:
Co děti... mají si s kým hrát?

Až budeme mít továrny i na stromy.
Až umělá tráva bude před domy.
Až zavládne v celém světě blahobyť.
Až budem umět skoro všechno vyrobit.

Pak bude možná pozdě na to chtít se ptát:
Co děti... mají si proč hrát?

A | A | D | A | E → A

**Kde jste si hrávali
a kde si hrajete teď?**

Až Katapult dohraje, pak možná bude pozdě chtít se ptát, kdo nám k tanci a poslechu pravej českéj dřevní rokec bude hrát...

Oblast 3.: Předávání moudrosti

Moudrost je dcerou opakování.

Opáčko, zkoušení, testík – osvědčené způsoby jak předat vědění. Stejná látka se dá opakovat ráno, odpoledne i večer, když tě o půlnoci vzbudí, když prší, svítí sluníčko, když zrovna vládne jedna strana nebo oligarchie, jež zvítězila v divoké privatizaci.

Recyklace je uvážené užití zdrojů – učitelé pracující ve školní velkovýrobě ušetří opakováním čas i energii a efektivně odbaví daleko větší objem žactva.

A konečně: stokrát opakované „něco“ se stává „Něčím“, pravdou. Látka určená k zopakování navíc nenabízí zbytečný prostor pro znepokojivé otázky.

Přesto otázkou zůstává, jestli se při neustálém opakování například lze poučit z prodělaných chyb. Ona znepokojivá otázka vrtá hlavou i jinak dobře vycvičenému učiteli, jehož zповěď si nyní poslechneme.

Moje jediný přání
je opakování.

Moje jediný přání
je opakování.

Hm | D | A | G

Letím proti času
a proti prostoru.
Cítím jak vládnu,
moudrost zvětšuju.

Na první pohled,
ale zdá se mi -
chyby poněkolkátý
jsou zpátky na zemi!

Hm | A
Hm | A

Když něco končí,
tak jak to začíná.
Moudrost přibývá
před mýma očima.

Běžíme dopředu
a nebo nazpátek
Je tohle konec,
nebo jen začátek?

Hm | A
Hm | A

Sjedem to znova,
sjedem to podruhé.
Je to stejný, stejný,
tak jako poprvý!
Lepší než skutečnost
je bez ustání
stejných slov recyklace,
opakování, opakování,
opakování...

Kdyby se někdo
ještě vyvolat nechal...
Kdyby se někdo
ještě vyvolat nechal...
Kdyby se někdo
ještě vyvolat nechal...
Rád bych vše ještě aspoň
jednou
zopakoval...

E | D
E | D
E | D
E | F#
Hm

Ty jsi moje matka moudrosti!

Moje jediný přání
je opakování.

Hm | D | A | G

Jsou chyby nutnost,
nebo výjimečka?
Člověk se odpovědi
v životě nedočká..

Jaká moudrost je hodna předání dalším generacím?

Hej, Bojs, Ta, Ta, ta deska se zasekla nebo je to skutečné a nefalšované Opakování?

Oblast 4.: Posilování hodnot

Hodnoty jsou jako svaly, dají se posilovat...a škola slouží jako taková posilovna! Společně s výchovou v rodině a následováníhodnými vzory osobností společenského a kulturního života staví mohutné hodnotové pilíře, o které se mohou opřít silné osobnosti opouštějící školní brány.

Všeobecně vřele přijímanou hodnotou je v České republice „slušnost“: Chovej se slušně! Slušnost není slabost. Slušnost je tmelem společnosti. Gaunyho Slušní lidé. Slušný člověk, otec od dvou rodin...

Lze s klidným srdcem říct, že hodnotu slušnosti se ve společnosti neustálým opakováním (viz výše) daří posilovat. S menším klidem je třeba konstatovat, že hranice toho, co je a co není slušnost, se zmíněným neustálým opakováním podařilo totálně rozostřit. Níže předkládáme přepis vnitřního monologu hodnotového trenéra – motivace a přesvědčení mu jak vidno nechybí (vyprázdněnost je civilizační choroba nebo příznak doby).

Já-ááá jsem, já jsem slušný člověk.
Člověk slušný jsem já.
Já jsem člověk velmi slušný.
Takový jsem já.

Am | Am | C | H D
Am | Am | C | D

Budeš slušný člověk,
jó, člověk poslušný!
Áááá..
Velmi slušný člověk,
jó, člověk poslušný!
Áááá..

D#m | A# | C# | G#
H | D#m | F | A#

Já-ááá jsem člověk velmi slušný.
Člověk slušný jsem já.
Opravdu velmi velmi slušný člověk.
Já jsem člověk přeslušný.

Budeš slušný člověk,
jó, člověk poslušný!
Áááá..
Velmi slušný člověk,
jó, člověk poslušný!
Áááá..

Budeš slušný člověk,
jó, člověk poslušný!
Áááá..
Velmi slušný člověk,
jó, člověk poslušný!
Áááá..

**Jaké hodnoty by se měly
ve společnosti posilovat?**

Oblast 5.: Wellbeing neboli osobní pohoda

Sněhové vločky jsou krásné a když se na ně z blízka podíváte, uvidíte, jak jsou jedinečné...ale ve škole nemají co dělat!

V oblasti osobní pohody se škole moc nedaří :(Težko říct, jestli za devastaci duševního zdraví mladých může frustrující oddělenost výuky od životní reality, oddělenost od vrstevníků a okolím neustále hecovaná soutěž s nimi, odpojení od sebe a vlastního prožívání, adorovaný individualismus a neustálý tlak na výkon, bezvýchodnost mnohočetné environmentální a společenské krize, kyberšikana, štvavé algoritmy schované v plášťku sociálních sítí, nedostatek smysluplné práce, kterou by si člověk po absolvování školy dokázal vydělat aspoň na nájem či totální absence vkusu a kultury těch, kteří se tváří, že slouží lidu v politických funkcích a hypoteticky pomáhají řešit zmíněné problémy.

Víc než třetina školou povinné mládeže v depresi vypadá na vážný systémový problém, peníze na odbornou pomoc ale štíhlý státeček dát nemůže, protože by mu nezbylo na zbrojení :(...a tak škole nezbyvá než šoupat nohama a povzbuzovat objekty v depresi okřídleným „Když chceš, tak to dokážeš!“

Nič už nie je také,
aké bolo pred tým,
už nemôžem dýchať,
a celé noci nespím.

Em | Hm
Em | Hm
C | Em
Am | H

Bývam v cudzom meste,
plnom cudzích ľudí,
v cudzom byte spávam,
strach ma zo sna budí.

→ D
G D | Hm | Am | D
G D | Hm | Am | D

Všetko je tu cudzie, slová aj dotyky,
všetko sa zdá cudzie, keď sama, sám jsi TY.

Nič už nie je také,
aké bolo pred tým,
už nemôžem dýchať,
a celé noci nespím.

Bývam v cudzom meste,
plnom cudzích ľudí,
v cudzom byte spávam,
strach ma zo sna budí.

Všetko je tu cudzie... 2x

Už nemám čo povedať,
veď všetky slová tu už boli,
všetko je tu cudzie,
až duša z toho bolí.

Všetko je tu cudzie... 2x

Jaké chvíle o samotě si užíváte?

Oblast 6.: Příprava na život

Několikrát v průběhu studia se daří studujícím nabízet férovou příležitost pro uvážené nasměrování jejich životní dráhy (pokud tedy nemají tu smůlu, že žijí mimo velká města...nedejbože v severních Čechách). ~~Vstupenka do elitního klubu~~ Odchod na víceletá gymnázia je sice ještě spíše v rukou ambiciózních rodičů, ale pro výběr střední školy už mají všichni potřebné indicie a vybavení.

Zocelení devíti lety školní docházky, plně zorientování v sobě, ve světě i v potřebách společnosti se mohou studující utkat ve férové soutěži garantované jednotnou přijímací zkouškou a ukázat, co v nich je (pokud tedy nemají tu smůlu, že žijí ve velkých městech, kde jim i excelentní výsledek může být k ničemu...nebo nedejbože žijí v severních Čechách).

Čtyři roky na řádně vybojované střední škole utečou jak voda a máme tu hotové lidi! Hotovost je prověřena maturitou, která by mohla být vstupenkou na vysokou školu, ale.....každopádně maturitě se ne nadarmo říká zkouška dospělosti, a tudíž ji lze považovat za potvrzení připravenosti na život.

A co na to na život připravený maturant?

Kolik mám ještě dní, než přijde poslední,
jak dlouho budu zpívat a hrát,
kolik je přede mnou cest, kterou mám dát se vést,
vždyť jsem jen nebohý maturant...

G | C
D D7 | G
G | C
D D7 | G

Počkej s tou otázkou okamžik, vždyť svět je veliký otazník,
pořád se někdo ptáš a odpovědi, ty se nedočkáš.
Já jen vím - v zimě strom nekvete,
v létě sníh nepadá, v noci je tma,
vybrat mám, proč musí to být teď, když nevím sám.

G G7 | C | A7 | D
G | C D | G
H7 | Em
C H7 | Em
C | G | D

Kde je můj dětský smích, proč nevědět je hřích,
kolik jen váží bolest člověčí,
prý mlčet je drahý kov, tak proč je tolik prázdných slov,
proč chce každý být největší?

Počkej s tou otázkou okamžik, vždyť svět je veliký otazník,
pořád se někdo ptáš a odpovědi, ty se nedočkáš.
Já jen vím - řeky proud hučí dál,
v žilách krev pěnívá, kdo ji tam dal,
vybrat mám, proč musí to být teď, když nevím sám.

Kolik je slunci let, milion nebo pět,
myslíš, že zítra ráno vyjde zas,
kolik je ulic, měst, proč umí kytky kvést,
proč nikdo neslyší můj hlas.

**Co považujete
za zkoušku dospělosti?**

Olympic umí pokládat Otázky...ale odpovědi, ty se od něj nedočkáš...

Doporučení

Obecně lze říci, že vzdělávacímu procesu i okolnostem navzdory jde mládí vpřed a vymaňuje se z přežitých pořádků – boří kult nesmyslné práce, nenechává se pacifikovat konzumem, kolektivně brojí proti bezuzdnému individualismu, a když jde do tuhýho, neváhá vyrazit do ulic bojovat za správnou věc.

Doporučením tedy budiž: vezměme vážně do nekonečna omílané heslo „Budoucnost jsou naše děti!“ a víc poslouvejme jak celou věc ony děti vidí.

Nechtějí pracovat, hodnoty budovat,
jak kapitál zapíská, do smrti tancovat.

C | C | C | C

To máme mládež, to máme mládež,
čelí budoucnosti směle,
když svět se v krizích mele,
naději přináší nám!

F | F | C | C
G7 | F
G7 | C

Když styl svůj hledají, obrazu nedbají,
svoje těla za objekty vyměnit nedají.

To máme mládež...

O citech povídaj, to protože je maj,
a s tím, kdo říká, že je nemá, s tím si zazpívaj.

To máme mládež...

C | C | F | C | G F | C

Kolektiv není vtip. Že jeden umí líp?
To už nikdo netvrdí, poučili se z chyb!

To máme mládež...

A změnu chtějí hned, a lecos vědí líp,
když společnost má těžkou chvíli, na zadku nesedí.

To máme mládež...

C | C | F | C | G F | C

Přídavééék

Zpěvník, který držíte v ruce slouží jako průvodní text k představení s hudbou „Dítě, školo, poví: „Ne!“. Představení připravila Hudební naušika, kulturně-vzdělávací duo z brněnského spolku NaZemi, které zpěvem za doprovodu ukulelí přibližuje široké veřejnosti zásadní společenská témata. Hudební naušika odhaluje, jak se tato témata otiskují do textů populárních českých písní a překvapenému publiku tyto písně ukazuje ve zcela novém světle: se silným ideovým nábojem, či jako hlubokou reflexi dění ve světě a ve společnosti.

Zpěvník lze nejlépe použít při společném posezení u ohně – člověku přecijen zlepší náladu, když si může s ostatními zazpívat! A pokud se někdo na zpívání necítí, může zahrát, zaťukat do rytmu nebo se prostě jen nechat unášet libými tóny vyluzovanými okolosedící společností.

Zpěvník zpracovává některá palčivá témata, jež se pojí se vzděláváním. Pro účely reflexe jsme k jednotlivým oblastem připravili sadu otázek (viz níže) ve variantách pro ty, kteří již vzdělávacím systémem prošli, i pro ty, kteří jsou v něm zatím lapeni. Otázky je možno pokládat jako předěl mezi jednotlivými písničkami nebo se k nim dá vrátit v navazující práci, pokud tématu vzdělávání chcete věnovat více času.

Naplnování politických cílů

- Co jste se učili ve škole, pořád si to pamatujete a k ničemu vám to nebylo?
- Co z toho, co se ve škole učíte, nevíte, proč se učíte?

Zlepšování světa

- Kde jste si hrávali a kde si hrajete teď?

Předávání moudrosti

- Jaká moudrost je hodna předání dalším generacím?
- Z jakých chyb je záhodno se poučit?
- O čem byste se chtěli učit?

Posilování hodnot

- Jaké hodnoty by se měly ve společnosti posilovat?

Osobní pohoda

- Jaké chvíle o samotě si užíváte?
- Na co nechcete být sami?

Příprava na život

- Co považujete za zkoušku dospělosti?
- Čeho se na dospělosti nejvíc bojíte?
- Co vám na dospělosti přijde nejtěžší?

Zdejší výčet palčivých témat z oblasti vzdělávání zdaleka není vyčerpávající – rozsah zpěvníku a mentální odolnost autorů si bohužel vynutila tématickou selekci. Pokud by vás však zajímalo více informací, přikládáme zde několik zdrojů naší ~~frustrace~~ inspirace:

- mapavzdelavani.cz | PAQ Research – Mapa vzdělávání | Datové analýzy a výzkumně podložená řešení vzdělávacích nerovností v Česku
- irozhlas.cz/zivot | iRozhlas – Život k nezaplacení | Projekt PAQ Research a Českého rozhlasu zaměřený na ekonomický vývoj domácností
- denikalarm.cz/vzdelavanim-k-neuspechu | A2larm – Vzděláváním k neúspěchu | Série reportáží Standy Billera z české periferie (zde doporučujeme i články a komentáře v sekci #školství)
- Podcast Škrty: Fialovy škrty ve školství aneb Trestání učitelů učitelem | Bratři Bittnerové se podívali na státní rozpočet a jaké místo v něm připadlo „prioritnímu“ školství
- [blablalba](http://blablalba.cz) | vláda Spolu – Sliby-chyby-řeči | Kognitivní disonance a úvahy nad kompetentností

NaZemi
nazemi.cz

Hudební Naušika
nazemi.cz/hudebni-nausika